

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhidiecezane, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE.

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Școala și viața.*)

I.

Tendențele de reformă pe terenul vieții școlare, ce agită azi mai mult ca oricând lumea pedagogică și societatea, — sunt justificate și provocate de o serie întreagă de experiențe, ce ni-se impun zilnic prin gravitatea lor.

Contrastul și contradicția între rezultatele obținute în școală și între succesele reportate în viața practică în mijlocul frământărilor luptei pentru existență, — este una din aparițiunile cele mai îngrijitoare, ce le întimpinăm în cadrul experiențelor zilnice. Câți elevi de model în școală, cari ne îndreptătesc la cele mai ademenitoare speranțe pentru viitor, părăsind băncile școlii și aruncându-se între valorile vieții — nu sunt meniți să intre în rândurile martirilor luptei pentru existență sau să completeze rândurile existențelor pierdute sau dubii a parasitilor omeniei? Cui nu i-se deslușește înaintea ochilor sufletesti în învălmășagul amintirilor figura simpatică și serioasă a cutărui și cutărui coleg de școală, tinărul de bună speranță, precum se obicinuiu a-l intitula în corespondența intimă părinții și cunoscuții în reveria unor dulci iluzii, — și cine nu se cugetă azi cu durere și decepție la acest tinăr, de care se legaseră atâtea speranțe și care, în urmă răpit de vârtejul necruțător al vieții, a devenit ruina familiei sau rușinea societății? Și din contră, câți din martirii de odinioară ai școlii, timbrați ca netrebniți, mărginiți, zevceci sau le-reși, n'au devenit în urmă oameni de ispravă în viață, avansând la o respectabilă situație materială sau la poziții însemnate în societate?

În fața astorfel de cazuri și întorsături ale sortii în primul moment îți stă mîntea în loc și dacă cazurile ar fi izolate, ne-am putea poate mîngăia cu ideea fatalistă, că stăm în fața unor capricii neînțelese ale sortii. Dar cazurile nu sunt izolate, ci se repetă zilnic, scoțând tot mai mult la iveală contrastul între școala de azi și recerînțele vieții practice.

Toate aceste experiențe dovedesc, că socoteala celorce conduc destinele școlii de azi nu se prea potrivește totdeauna cu noianul de probleme încălcate, ce ni-le grămădesc în cale valorile vieții. Cu alte cuvinte, oricât s'ar părea de avansat față de trecut sistemul actual de învățământ, — adevărul este, că suntem încă departe de rezolvarea ideală a problemei armoniei între școală și viață.

Principiul clasic: non scholae sed vitae, care fixează pentru toate vremurile programul oricărei școlii, care-și înțelege menirea, — astăzi a devenit o frază banală, care se citează cu rost și fără rost, din nefericire se tot citează, dar prea puțin se aplică. Azi parcă nu mai învățăm în școală pentruca să ne asigurăm o existență ușoară în viață.

* Fragment din discursul de deschidere rostit în conferința generală a acestui an a învățătorilor din protopopiatele Brașov, Buzău și Treiscaune.

ci învățăm pentruca să se poată zice că am absolvat și am mistuit tot balastul grămădit în planurile de învățământ.

Lipsește deci legătura firească între școală și viață. Școala de azi urmărește mai mult niște scopuri teoretice, cari cad departe de trebuințele vieții practice. Școala, care ar fi să ne pregătească pentru viață și al cărui scop final ar fi să se subordoneze trebuințelor vieții de toate zilele, — pare că anume e degradată la rangul unui institut pentru asimilarea unui anumit cvant de cunoștințe teoretice. Idolul, căruia se închină azi școala și căruia îi jertfim zilnic cele mai prețioase puteri ale noastre și ale elevilor noștri, este chimera așa numitei culturi generale, specificată în formă mai mult sau mai puțin sistematică în toate planurile de învățământ ca scop final al educației. A percurge după puțină tot materialul prescris în planul de învățământ este idealul nisuițelor oricărui învățător și în urmărirea acestui ideal ne măcinăm puterile și istovim forța și energia vitală a elevilor.

Din toate câte ceva — e devisa școlii de azi. Însă piscând din toate câte ceva, rezultatul va fi, că în fond nu te alegi cu nimic. În urmărirea maniacă a realizării acestei culturi generale, căutăm să introducem pe elevi în secretul tuturor științelor, iar în lipsa de timp și în fața intelctului gingaș și limitat al elevilor trebuie să ne mulțămim cu scheletul științelor, cu extrase, conspecte, sisteme etc. — așa dară cu oase goale în loc de carne substanțială. Iar când ne străduim să îndeplinim această muncă grea și artificială, uităm, că obicinuid pe elev să cugete în sisteme și resumate, îl transpunem într-o astfel de lume de idei și într-o astfel de sferă de judecată, care se împotrivesc nu numai vârstei fragede a copilului, dar e diametral opusă firei omenești. Resultatul va fi o judecată spălăcită și nebuloasă, o conștiință îmbuibată de forme și deci lipsită de conținut. Și prin fatalitate silind pe elevi să cugete și să judece tot în abstracțiuni — inconștii cădem și noi în același păcat, falsificând paralel cu constituția firească a spiritului elevilor și psihicul nostru. De aici plictiseala, blazarea, desgustul multora din noi față de cariera noastră, căreia nu ne mai putem devota cu toată energia și frăgezimea sufletului nostru, ci le facem mai mult în sală și mecanic și nu doar că ne mai găsim mulțămirea sufletească și fericirea în munca noastră de pedagogi.

Astfel sistemul actual de învățământ aduce de mulțori într-o stare anormală și de nesuferit și pe elevi și pe învățători. Și totuși există o cale de salvare, singura cale firească: detronarea aceluia ideal fals al școlii de azi, care-și vede misiunea în realizarea unei culturi generale cât mai rotunzite și mai vaste. Planul de învățământ trebuie radical reformat și alcătuit după alte principii firești. Câte nu sunt

în planurile de învățământ, cari sunt un balast superflu și pentru elevi și pentru învățători și câte nu lipsesc din planul de învățământ, asupra cărora cu plăcere și folos s'ar extinde și învățătorul și elevii! Însă planul de învățământ este azi un noli me tangere, care trebuie executat în tocmai, pentruca elevul să-și poată însuși faimoasa cultură generală.

Și cât de cumplite sunt decepțiile celor ce să văd aruncați în viață pe aripile acestei culturi generale?! Nu acela este cult, care cunoaște din doască în doască peripețiile poporului israelit până la ivirea Mântuitorului și care știe, că Hotentotii locuiesc în Africa și că regatul siamez este o parte a Indochinei sau că Himalaia în punctul său de culminațiune are o înălțime de 8840 m., ci cel care cunoștințele agonisite le știe prelucra și preface într'un capital viu, pe care să-l poată utiliza la trebuință cu dobândă. Școala de azi cu sistemul său de învățământ e silită să privească lucrurile numai la suprafață, iar așa ceva se numește superficialitate. Lucrurile trebuiesc străbătute cu agerimea spiritului până la temelie, iar așa ceva se numește profunditate. Deci non multa, sed multum, puțin dar temeinic. A-ți trage criteriile practice și morale pentru viață din pătrunderea și analiza temeinică a lucrurilor, — iată calea spre adevărata cultură și iată scopul adevărat al ori cărei educații.

Unde trebuie deci căutată eroarea fundamentală a sistemului actual de învățământ? — Noi bărbății de școală știm, că sub presiunea planului de învățământ și fascinații de fantoma culturi generale pondul principal suntem siliți să-l punem în școala de azi mai numai pe cultura memoriei și a intelectului. Acestea sunt aproape exclusiv cele 2 facultăți ale elevului, de cari se poate ținea seamă în școala de azi. După concepțiile acestui sistem de învățământ, elev bun este acela, care și-a imagizat toate cunoștințele prevăzute în planul de învățământ, iar învățător bun este acela, care și-a dat silința să satisfacă într'u toate acestui plan de învățământ.

Aici este deci de a se căuta eroarea fundamentală a sistemului actual de învățământ. Nu cultura generală marcată în planul de învățământ și inmagazinată în creierul nostru este ceea ce ne predis-pune și ne dă energia necesară de a putea suporta cu succes lupta pentru existență. Ceea ce ne face cu puțință a ne impune și a ne valida în viață sunt aptitudinile și particularitățile noastre individuale, ridicate la valoarea unor factori de energie vitală; iar ceea ce grație sistemului actual de învățământ se nesocotește și trebuie să se nesocotească mai mult în școala de azi — sunt tocmai aptitudinile și facultățile individuale ale elevilor.

Nicolae Sulică
profesor.

Declarația Croaților.

În urma faptului, că ministrul de comunicațiune *Kossuth Ferencz* a revocat toți paragrafi din proiectul de lege despre pragmatica funcționarilor dela căile ferate și s'a mulțămît numai cu primul paragraf, întregit astfel, ca tot ce se cuprinde în paragrafi revocați să fie îndreptățit ministrul a pune la cale pe calea ordonanțelor: deputații croați din dieta ungară nu mai aveau motiv se continue cu lupta parlamentară. Au făcut deci în ședința de Joi a dietei declarația despre care am pomenit în numărul trecut și au plecat acasă la Zagreb.

Declarația a fost citită (ungurește) de deputatul *Francisc Supilo*, conducătorul deputaților croați din dieta ungară, și era de cuprinsul următor:

„Prin prezentarea proiectului de lege referitor la pragmatica amplotaiilor de tren, guvernul a cerut camerei să depășască cercul său de activitate cu privire la limba de serviciu, să știrbească legea fundamentală constituțională, convențiunea, iar prin asta să vatăm, nu numai constituția comună, ci și constituția Ungariei. Drept aceea am crezut, că noi ca deputați delegați ai regatului croat și membri ai parlamentului comun, avem sfânta datorie să încercăm cu toate mijloacele pe cari ni-le oferă constituția și regulamentul camerei, să zădărim intențiunea guvernului și să împedecăm ilegalitatea, care pentru patria noastră este cea mai gravă, iar pentru Ungaria ar putea fi fatală. La această acțiune a noastră legală și onorabilă parlamentară, am primit din partea majorității camerei, ba chiar și din partea însuși a presidiului răspunsul, că ni-s'a împedecat în toată privința libertatea acțiunii, ni-s'a detras cuvântul chiar și atunci, când n'a fost motiv îndreptățit pentru aceasta, iar din partea guvernului ni-s'a răspuns cu aceea, că dl ministru de comerț, prin propunerea sa a comis un astfel de truc parlamentar, care a eludat toată acțiunea legislativă a acestei camere.

La primul paragraf, care acum este singurul paragraf al legii, sunt tiolate toate dispozițiile paragrafului 5 și acum se aduce înaintea camerei, ca ea, în privința celor mai grave dispoziții, prin cari se vatăm legea fundamentală constituțională, să decidă fără ca asupra lor să se fi început, respective să fi urmat dezbaterile speciale. Din această propunere este evident, că proiectul de lege n'a fost prezentat în interesul pragmatice, ci pentru ca să se inarticuleze în lege gravamenul, pe care noi îl considerăm ca cel mai flagrant pentru patria noastră, anume ca limba ungară să fie introdusă ca limbă de serviciu pe întreg teritoriul Croației și Slavoniei.

Această propunere stă în contradicție cu noțiunile cele mai elementare ale constituționalismului, de oarece ea țânțește la regularea chestiei pe calea ordinațiilor, pe care guvernul trebuia, conform proiectului de lege original, să o reguleze pe cale legală.

Orice luptă din partea noastră contra acestor ilegalități a devenit astfel imposibilă.

Noi nu suntem și nu putem fi inclinați, ca prin coalucarea noastră să sancționăm acel procedeu, care eludează regulamentul camerei, își bate joc de parlamentarism și primejduiește constituția și constituționalismul.

NOUȚĂȚI.

Pentru gimnaziul din Brad. La casa arhidiecezană a intrat suma de 55 coroane pentru gimnaziul din Brad, dela comuna *Cața*, protopresbiteratul Cohalmului, și anume, dela comuna bisericească 50 coroane, și dela parohul Patriciu Pinteș 5 cor.

Primar al capitalei București a fost ales în ședința de Joi a consiliului comunal ținută la orele unsprezece și jumătate dl *V. N. Brătianu*, cu totalitatea voturilor date. Ajutor de primar a fost ales dl *I. N. Cezărescu*, iar delegat ca oficer al stării civile dl căpitan *Slătineanu*.

Memoria lui Garibaldi. Ziua de 4 Iulie, în care s'au împlinit o sută de ani dela nașterea lui Garibaldi, a fost o zi de rară sărbătoare pentru Italieni. În Roma a fost aranjat un mare festival, la care a luat parte și regele, cu ministrii și dignitarii țării. Discursul festiv l-a rostit un garibaldist, aflător încă în viață. Regele a dat amnestie celor închiși pentru delicta politice.

Ucigașii lui Petcov, fostul ministru-prezident bulgar, au fost judecați zilele trecute, după cum urmează: *Petrov* la moarte prin ștreang, *Cranov* la temniță pe viață, *Icomonov* la temniță pe 15 ani, iar *Gerov* a fost achitat.

Sentință casată. Curtea cu jurați din Cluj osândise pe redactorul revistei „*Orizontul*”, dl *Vas. E. Moldovan* la un an și jumătate temniță de stat și 1500 coroane amendă în bani, pentru articole agitatorice. Curia regească din Budapesta a cassat însă sentința, din motive de formă, și a îndrămat curtea cu jurați din Cluj să pertracteze de nou procesul și să aducă sentință nouă.

Pentru ofenzarea parlamentului. Comisiunea juridică a dietei a propus și dieta a decis Vineri, ca procurorul regesc din *Cașovia* să fie imputernicit să intenteze proces de presă unei foi socialiste din acel oraș, care a scris în mod ofenzator despre dieta ungară, afirmând, că din ea ar face parte numai briganti, oameni nematuri și nepricepuți, analfa-beți, etc.

Greva măturătorilor. În marele oraș New-York din America, măturătorii de strade s'au pus în grevă, probabil din motivul, că nu li-se îmbunătățește plata. Stradele stau nemăturate de o săptămână. E temere, că în urma marelui necurătenii, va izbucni vre-o boală. Norocul, că în fiecare zi ploaie, și se mai spală murdăria.

Cură ciudată. În unele clinice din Londra s'a introdus o cură ciudată pentru întărirea corpurilor celor slăbiți, anume: umblarea, un ceas ori două pe zi, pe mâini și pe picioare, ca animalele, și ca copiii când se joacă. Și se zice, că cura se întrebuintează cu succes.

Executarea legilor școlare. În monitorul oficiat se publică ordinațiunile ministrului de culte și instrucțiune publică prin cari se pun în aplicare cu începere dela 1 Iulie n. legile noi școlare.

ei în luptele grele ce vor mai avea să poarte.

A răspuns Dr. *Medacovici*, prezidentul clubului parlamentar croat din dieta ungară, pe care mulțimea l-a luat apoi pe umeri și împodobindu-l cu flori l-a dus la trăsura.

Intrarea deputaților croați din dieta ungară în oraș a fost o adevărată intrare de triumf. Toate casele erau decorate și pavozate. În piața *Jellasiich* mulțimea s'a oprit și la monumentul lui *Jellasiich* a ținut vorbire deputatul *Tușcan*. Au mai vorbit deputații *Supilo*, *Lorcovici* și alții, apoi deputații au provocat mulțimea să se resfire în liniște, pentru că nimica nu impune atât de mult, ca ordinea și calmitatea. Poliția a dat ordin ca ucenicii și copiii sub 16 ani să nu umble pe strade după orele 6 seara, și porțile caselor să se încuie la orele 8 seara.

Deputatul Dr. *Medacovici*, care e și prezidentul dietei croate, a convocat încă din Budapesta pe 11 Iulie n. dieta croată la *Zagreb*, pentru a se pronunța în chestia atitudinii din viitor a deputaților croați din dieta ungară, dar ziarele maghiare scriu, că banul Croației are deja în buzunar rescriptul preînalt de *prorogare*, și că rescriptul va fi publicat în 10 Iulie nou, prin urmare dieta nu se va putea întruni în 11 Iulie. Deputații croați țin conferințe lungi în fiecare zi, pentru a stabili programul luptelor viitoare.

Clubul parlamentar al Rutenilor din *Reichsrathul* austriac a trimis Croaților următoarea telegramă: „Urmărim lupta voastră purtată pentru independența politică a Croației cu cea mai mare simpatie și interesare. Vă dorim, noi, cari purtăm asemenea luptă în contra Polonilor, amicii politici ai Maghiarilor, ca luptele voastre să fie încoronate de cel mai bun succes”.

Și astfel de vorbe de încurajare primesc Croații din toate părțile.

Revista bisericească.

Despărțirea bisericești de stat. În zilele trecute s'a făcut în Geneva o votare de mare însemnătate. Populațiunea Genevei a primit cu 7656 voturi contra 6822, despărțirea bisericești de stat.

Modificarea legii matrimoniale în Franța. Camera franceză a primit în sesiunea actuală două proiecte de lege privitoare la modificarea legii matrimoniale; conform celui dintâiu legătura de conscrie nu mai formează pedecă pentru căsătorie, iar al doilea proiect normează, că în caz de despărțenie, femeia nu trebuie să mai aștepte încă 10 luni, și apoi să se căsătorească, ci se poate căsători oricând, după pronunțarea sentinței de despărțire. Această abatere dela canoanele bisericești e de a se atribui relațiilor încordate dintre guvernul francez și biserica catolică.

comunală vine folosită limba majorității.

4. În comitatele și jurisdicțiunile cu populațiune exclusiv română, sau unde națiunea aceasta e în majoritate, în discuțiuni poate fi folosită limba română tot așa ca și cea maghiară. Protocoalele se fac în ambele aceste limbi. Corespondențele cu dieta, cu guvernul și cu jurisdicțiunile, se fac în limba maghiară, cu excepțiunea corespondenței între două jurisdicțiuni, care se face în ambele limbi. În orice alt caz corespondența se poartă în limba română.

5. În toate școlile deja existente sau pe cari statul le va ridica în viitor prin părțile locuite de Români, limba de propunere va fi cea română.

6. În cazul că se vor introduce judecătoriile cu jurați și procedura verbală la tribunalele inferioare, procesele vor fi purtate, pe baza principiului stabilit în §-ul 4, în limba română sau maghiară.

7. Fiecare Român este liber să înainteze petițiuni în limba proprie.

8. Românii de ritul grecesc primesc dreptul de a-și conduce afacerile confesionale independent de celelalte religii, dându-li-se administrație autonomă, și în consecință independentă de câră hierar-

hia sârbească, scoși fiind de sub puterea patriarhului.

9. Pe lângă ministerul de culte și instrucțiune publică se creează o secțiune particulară pentru afacerile bisericești de ritul grecesc, compusă în totalitatea ei din funcționari români de acelaș rit.

10. Școlile și bisericile de acest rit se vor bucura de toate avantajile acordate celorlalte religii.

11. Fundațiunile bisericești și școlare, Românii și-le vor administra singuri.

12. Pe lângă universitatea din Budapesta se va ridica o facultate teologică pe seama gr.-orientalilor.

13. Românii, în urma unei notificări prealabile și în prezența unui comisar guvernial, vor putea ținea sinoade particulare și generale, pentru regularea afacerilor lor bisericești și școlare.

14. În comunele în cari Românii se găsesc în preponderanță, limba gardei naționale va fi cea română.

15. Românii vor fi admiși în mod egal cu ceilalți cetățeni de stat în toate funcțiunile publice, fără a forma obstacol persoana și naționalitatea lor.

16. Românii răsculați în contra Ungariei vor depune armele în decurs de

După patruzeci de ani. În Alba-Regală și-au dat întâlnire zilele trecute bătrânii, cari înainte cu 40 de ani, în anul 1867 au făcut examenul de maturitate la gimnaziul superior de acolo. S'au prezentat 12, adică toți câți mai sunt în viață, aflându-se între ei și dl ministru-prezident *Wekerle Sandor*. S'au prezentat și trei dintre foștii lor profesori, cărora li-s'au făcut frumoase ovațiuni.

Monumentul lui Mac Kinley. În orașul Buffalo se ridică un puternic monument menit să eternizeze memoria fostului prezident al statelor unite americane, *Mac Kinley*, care a fost omorât în 14 Septembrie 1901. Înălțimea monumentului e de 86 urme. E întreg din marmură albă.

Dela comitat. Hotărârile comitetului central electoral al comitatului Sibiu asupra reclamațiunilor înaintate în contra listelor electorale provizorii din orașul *Sebeșul-săsesc*, și din comunele *Mercurea* și *Săcel*, pe anul 1908, vor fi expuse spre privire publică din 20 până 30 Iulie 1907, în biroul vicecomitelui, precum și la primăriile din *Sebeș*, *Mercurea* și *Săcel*.

Hymen. Artistul dramatic dl *Z. Bărsan* s'a logodit în București cu doamna *Olimpia Brașovean*, artistă dramatică.

Alt proces. În contra ziarului socialist din Timișoara „*Plugarul român*” a întentat procurorul proces de presă pentru atățare. Scrisese numitul ziar, că poporul român ar trebui să zdrobească sistemul de azi de guvernare și pe întemeietorii lui, pe Maghiari!

† **Kuno Fischer**, marele filosof german, scriitorul istoriei filosofiei mai nouă, a decedat în Heidelberg, în etate de 83 ani.

Poate să vină acasă. Vestitul *Kecskemety* care înainte cu șasă ani a fugit din Budapesta cu jumătate de milion de coroane pe cari avea să le predea casei centrale, poate să vină acuma acasă din America, unde se zice că se află, pentru că procedura penală e sistată în contra sa, în urma prescripției. Zilele trecute a adus tribunalul regesc din Budapesta hotărâre în acest înțeles.

Metod pedagogic detestabil. Un caz îngrozitor de pedeapsă în școală se povestește din *Bruxella*. Invățătoarea școlii orașenești de acolo a încercat să spânzure pe un elev de 5½ ani, drept pedeapsă pentru că a lovit cu piciorul într'un camarad al lui. Băiatul s'a bolnăvit. În urma cercetării medicale s'a constatat o dungă vânătă împrejurul gâtului băiatului. Colegii lui au spus, că băiatul a fost acățat de fereastră clasei și că invățătoarea ar fi zis, că-l va lăsa acolo până îi va eși limba. Invățătoarea a fost imediat arestată.

Rupere de nori la Sebeșul-săsesc. Joi a fost în împrejurimea *Sebeșului-săsesc* o rupere de nori. Apa a rupt mai multe poduri, a dărâmat câteva case și a dus vre-o 50.000 metri cubici de lemne. Victime nu sunt. Paguba e mare, căci foarte multe dintre lucrurile distruse nu au fost asigurate.

FOIȘOARĂ.

In jurul unui document.

— Răspuns dlui *Iosif Roman*. —
(Fine).

Pentruca și cetitorii ziarului nostru să vadă și să se convingă, că proiectul acesta de pacificare al emigranților români, acceptat de *Kossuth*, dar neacceptat de *Iancu*, nu e indentic cu legea votată de dieta din *Seghedin* în 21 Iulie 1849 și dată mai sus în întregime, îl reproducem în traducerea în care a fost publicat în „*Cartea de Aur*”, vol. I. pag. 614 și cele următoare. Are textuarea aceasta:

1. Valahii formează o naționalitate separată și în actele publice vor fi numiți în viitor Români.

2. Guvernul Ungariei acordă liberă dezvoltare tuturor naționalităților cari fac parte din Ungaria, și acordă și Românilor garanții naționale.

3. În us diplomatic rămâne limba maghiară în afacerile legislațiunii și în administrația afacerilor publice și de guvernare, până la punctul unde ea e indispensabil necesară pentru menținerea unității de stat în administrația

două săptămâni dela comunicarea acestui tratat, și anume, în mâinile autorităților civile sau militare.

17. Guvernul Ungariei acordă amnestie completă și generală tuturor Românilor compromiși în evenimentele din urmă, dacă împlinesc condițiunile stipulate în paragraful premergător.

18. Românii insurgenți, după ce depun armele, vor jura pe independența Ungariei. Ceice nu vor depune jurământul în decurs de două săptămâni, sau nu vor depune armele, în înțelesul §-lui 16, — vor fi eschiși dela amnestie.

Acestea erau concesiunile pe cari *Kossuth*, ajuns în strămoare, le făcea la 14 Iulie 1849 Românilor, fără ca Românii să le fie cerut, fiindcă emigranții români, *Bălcescu* și *Boliac*, nu erau imputerniciți din partea Românilor să lege contracte cu nimeni în numele lor. Românii din *Ardeal* își aveau comitetul lor național, ca reprezentanță legală, care funcționa în *Sibiu* (str. *Orezului Nrul 29*). Dar firește, cu acesta nu voia *Kossuth* să stee de vorbă.

E lămurit acum dl *Roman*? Sperăm că da.

Ce se atinge de misiunea de împăciuire a lui *Dragoș*, la care s'a provocat dl

Muștele columbace au ajuns și prin Sătmar. Mai mulți oameni au fost împunși de ele și au căpatat umflături primejdioasă. Medicii au constatat, că starea lor e critică.

Tulburări în Zagreb. În una din zilele trecute studenții din Zagreb au făcut manifestațiuni contra noului ban. Cetățenii tuturor claselor s'au asociat la această manifestațiune. Multimea a spart geamurile dela edificiiile căilor ferate ale statului și a atacat poliția cu pietri. Un agent a fost grav rănit la cap. Palatul arhiepiscopal a fost deasemenea atacat de manifestații. Pella orele 11 seara manifestații au stins felinarele de pe stratele Ilitza și Transpane.

Cămătar condamnat. Langsner Chaim-Mayer din Budești (com. Maramureș) a despoiat țărâniimea, împrumutând bani pe lângă dobânzi de 100 la 100. Tribunalul din Sigetul-Marmației îl condamnă la 450 cor. Tabla din Debrețin a întărit sentința. Curia din Budapesta a nimicit-o însă și a condamnat pe Chaim la 1 lună închisoare și 1800 coroane pe deapă în bani, sau alte 90 zile închisoare.

O jertfă. Veterinarul Iosif Horgonyi din comitatul Zemlinului încă în anul trecut secționând un câne turbat s'a rănit cu un os, dar rana nu părea a fi periculoasă. În timpul din urmă însă Horgonyi începuse a se simți rău și nu peste mult se arătară și la el semnele turbării. Nefericitul veterinar luă atunci un revolver și-și curmă chinurile, trăgându-și un glonte în cap.

Petrecere în Brad. Petrecere de dans, împreună cu reprezentațiune teatrală, va aranja tinerimea română din Brad și jur la 12 Iuliu 1907 în ziua de sf. Petru și Pavel în sala hotelului „Central” din Brad. Inceputul la 8 ore seara. Venitul curat e destinat pentru fondul gimnaziului din Brad. Suprasolviri și oferte se primesc cu mulțumiri și se cuitează pe cale ziaristică. Suprasolvirile sunt a se trimite la dl George Jula, învățător în Brad.

Teatru în Făgăraș. Societatea română de diletanți „progresul” din Făgăraș invită la 2 producțiuni teatrale, ce se vor aranja cu concursul dlui Zaharie Bărsan, bine cunoscutul nostru artist dramatic, la Vineri, în 12 Iulie st. n. (Sf. Petru, I-a Duminecă, în 14 Iulie st. n. în sala dela hotel „Paris” (Sorea). Bilete se pot căpăta înainte la „Furnica” precum și sara la cassă. Inceputul la 8 ore seara.

Crucea dublă electro-magnetică R. B. 86,976 o recomandă dnul Müller tuturor acelora, cari sufer de gicht, reumă, astmă, insomnie, durere de urechi, nevralgie, migrenă, bătaie de inimă, dureri de cap, dureri de dinți, importanță, mâni și picioare răci, epilepsie, ud, oboseală, amețeli, auz rău, tremurici, influență, gâlbănare, sgârciuri în stomac, lipsă de apetit, ischias, înuciare, sgârciuri. Dnii Müller în Budapesta V/27, strada Vadász 34, i-se scrie: D-le Müller! Prin crucea d-voastre dublă electro-magnetică R. B. Nr. 86,967 m'am vindecat de dureri. Te rog să-mi mai trimiți 5 cruci cu 8 cor., 1 cu 6 cor. Salutări patriotice, Francisc Vlassak la Lindenstret 621/5. Soud Bethlehem, America de Nord.

Roman, ea e descrisă în mod amănunțit în „Cartea de Aur” vol I pag 571 și cele următoare, și dl Roman poate să citească, — dacă vrea, — expunerea exactă a faptelor făcute acolo. Va găsi publicată în întregime și scrisoarea lui Kossuth, adresată lui Dragoș, în care îl însărcinează pe acesta să trateze și să ajungă la înțelegere cu Românii din Munții Apuseni, și va găsi și alte documente însemnate. Cu mâna goală nu s'a dus nici Dragoș la Moți, — asta o spunem și noi, — însă s'a dus cu o scrisoare, nu cu un proiect de lege. Și s'a dus două luni și mai bine înainte de a se plăsmui proiectul de împăciuire al emigranților români, pe care i-l-ar pune dl Roman lui în mână, cu toate că el atunci nu mai era între cei vii.

Din toate acestea rezultă, că nu e bine să se vorbească în materie de istorie numai din memorie, pentru că memoria de multeori înșală pe om, ci totdeauna să se studieze bine chestia în care vrea cineva să-și spună cuvântul. Domnul Roman n-a studiat-o, de aceea a făcut greșelile pe cari ne-am ținut datori să i le îndreptăm, lucru, pentru care dl Roman n'are nici un motiv ca să fie supărat.

PARTEA LITERARĂ.

Ființa dreptului.

Ființa dreptului se poate stabili prin deducție; va se zice, cu ajutorul filosofiei. Deducțiunea e derivarea noțiunii inferioare dela o noțiune mai înaltă. Pentru noi de ex. noțiunea e *dreptul*; și dacă la întrebarea, de unde vine dreptul, răspundem că dela Dumnezeu, deducția e corectă, fiindcă dumnezeirea e o noțiune mai înaltă decât dreptul, e suprema noțiune, asupra căreia nu există alta. Dar dreptul vine numai dela dumnezeire, nu reșede în dumnezeire, dumnezeirea l-a dat lumii ca să-l manueze și se caute a ajunge cu ajutorul său la perfecționare.

Atunci unde avem să căutăm dreptul pentru ai afla ființa? În lume! Lumea însă poate fi, ori lumea fizică, natura, ori lumea morală, sufletul omenesc.

Pentru a putea face o deducție corectă, trebuie să examinăm deci raporturile dintre drept și dumnezeire, apoi dintre drept și lumea fizică, sau natură, și în urmă dintre drept și lumea morală.

Deducția, că dreptul e dela Dumnezeu, se bazează pe credința, că toate lucrurile sunt dela Dumnezeu. Dar credința aparține religiei, nu filosofiei. Filosofia vrea se știe, de ce e dreptul dela Dumnezeu? Resonează deci astfel: Dreptul e un adevăr vecinic, de aceea face parte din dumnezeire, în care există și dreptul, alături ca adevărul, ca lucruri necesare date lumii, făcute tot de Dumnezeu, pentru a-l reprezenta pe El.

Adevăr vecinic fiind dreptul, natural, că nu poate să depindă dela voința nimănui, pentru că atunci ar fi adevăr întâmplător, nesigur și temporal, ceea ce nu e, pentru că dreptul e vecinic, întocmai ca și adevărul.

Dela dumnezeire dreptul a trecut la om, care dispune de puterea constrângentă, necesară pentru a-i câștiga valoare, și omul i-l aplică asupra ființelor și asupra lucrurilor cu cari stă în legătură. Prin urmare, dreptul, pentru că poate avea putere constrângentă, trebuie să-și aibă ultimul motiv în *ființa și natura lucrurilor la cari se referă*. Așa de ex. din ființa și determinarea familiei se nasc raporturi de drept între membrii familiei, ființa și mențiunea proprietății dictează raporturi de drept pe seama proprietarului, etc.

Ființa dreptului e una și aceeași, dar de aci nu urmează, că dreptul să fie sau să fi fost la toate popoarele și în toate epocile unul și același. Popoare diferite și diferite generațiuni de popoare au avut diferite păreri despre familie, căsătorie, proprietate, etc. și de aceea, diferite au fost și sunt și drepturile ce se referă la ele.

Deși trecut asupra omului, dreptul nu e atârnat de voința subiectivă a omului, și nici de a unei comunități de oameni, pentru că toate că e adevărat, că aceea ce voește o comunitate întregă, e de cele mai de multeori mai bun decât aceea ce voește individul singuratic: dreptul nu e dat în stăpânirea voinței omenite, fiindcă voința poate să fie toamai contrară dreptului, poate să fie și nedreptate, ori curată *volnicie*.

E adevărat, că dreptul poate să existe numai acolo unde sunt raporturi regulate sociale, și că ordinea socială e pendentă de voință. Dar să distinguem bine între voință și voință. Există voință liberă și voință legată, iar dreptul provocat de ordinea socială izvorăște din voință legată de ființa lucrurilor aduse în raport cu dreptul.

Tot așa e și cu voința dumnezeirii, care transmitând omenimei dreptul pozitiv, și-a legat voința, cu ajutorul omului, de ființa lucrurilor la cari se referă, și în voința sa se cuprinde imaginea ființei lucrurilor pe cari vrea să le reguleze cu ajutorul dreptului.

Se poate zice deci, că principiul dreptului și ființa dreptului nu reșede în voința simplă, fie a individului, a totalității, sau a dumnezeirii, ci în voința acestora legată de ființa lucrurilor la care se referă.

Atunci unde să căutăm ființa dreptului? În lumea fizică, în natură este oare calea, pe care se face legătura între voință și lucrurile aflătoare în natură?

Dreptul e un adevăr. Întrebarea e deci, adevărul aparține naturii?

Pentru a putea primi răspuns se impune o altă întrebare: Ce e natura? Tot ce există în jurul nostru, afară de noi. Omul nu aparține naturii, pentru că omul nu e ființă a naturii, ci e ființă dumnezeiască.

Chestia e deci deslegată. Omul nu aparține naturii, dreptul aparține omului, prin urmare, ființa dreptului nu poate fi

căutată în natură, pentru că dreptul nu aparține naturii.

Când zicem *ființa dreptului*, înțelegem ceva ce ni se înfățișează în *imagine*. E toamai contrastul *aparitiunii*, care se vede, pecând dreptul, care nu e aparițiune ci noțiune, și nu se referă decât la motivul aparițiunii, — *nu se vede*. Și fiindcă natura e lumea aparițiunilor, dreptul nu-i poate aparține, chiar și din motivul, că nu e aparițiune.

În natură aparițiunile ni se arată în ordinea și în forma care ne face, ca ușor să le putem observa și cuprinde cu mintea. Prin urmare, natura e complexul legilor, cărora sunt supuse toate aparițiunile. Dar aparițiunile se ivesc neconținut în mod necesar și în aceeași ordine, prin urmare, natură e aceea ce în mod necesar trebuie să se întâmple.

Se poate zice, că natura e un imperiu de legi, dar nu se poate spune, că ar fi legislatură, pentru că nu natura face legile, ci legile sunt create prin însăși existența lucrurilor aflătoare în natură. Planta de ex. încolțește, răsare, crește, se usucă, pentru că așa sunt legile plantei, și nu pentru că așa ar fi legile naturii. Prin urmare, natura contribuie numai la *executarea legilor*, cărora sunt supuse lucrurile aflătoare în natură, iar aceea ce trebuie să se întâmple în natură, nu depinde dela volnicia sau dela cugetarea omului. Dreptul însă depinde dela om, de aceea nu poate aparține naturii.

Natura, în senz mai strict, e și conservare proprie, pentru că în ea fiecare lucru se conservă amăsurat naturii proprii. De ex. piatra nu-și schimbă locul, nici formațiunea, dacă nu trebuie să și-o schimbe. În natură lucrurile dela început până la sfârșit sunt aceleași. De aceea natura n'are istorie, pentru că istoria notează diversitatea faptelor, iar în natură nu este diversitate. Dreptul însă are diversitate de forme, are istorie, de aceea nu poate aparține naturii.

Adevărat, că și omul se află odată în stare naturală, când era jumătate om, jumătate animal, și s'ar putea zice, că în această epocă, dreptul cu omul împreună, a aparținut naturii. Dar dreptul a fost croit pentru omul întreg, așa cum a fost el contemplat dintru început din partea dumnezeirii. Omul-animal n'avea trebuință de drept, nu râvnește nici astăzi după drept, și dreptul nu-l atinge. De ex. idioteții și alienații. Dar omul n'a fost nici odată în stare de animal.

A fost totdeauna întreg. Dacă au fost epoci, în cari omul trăia din jaf și omor, ca animalele răpitoare, e dovadă numai, că dreptul exista și atunci, fiindcă jaf se putea comite numai asupra unei proprietăți străine, de care era legat în mod necesar un drept, dreptul de proprietate. Jaful se comitea, ce e drept, în scopul conservării proprii; dar conservarea proprie nu e principiu de deducție pe seama dreptului. Conservarea proprie e dictată de *egoism*, iar egoismul nu se potrivește cu dreptul, care stă deasupra existenței proprii a persoanei. Dreptul deschide sfera de activitate pe seama omului, nu însă în scopul conservării proprii, ci în scopul desvoltării și a perfecționării omului. Dacă omul n'ar avea decât numai boldurile naturale ale conservării proprii, de drept nici vorbă n'ar putea să fie, pentru că după cum am accentuat, lucrurile naturii se conservează singure după legile lor proprii și n'au trebuință de drept. Omul însă are trebuință de drept, pentru că omul nu e ființă simplă a naturii, ca planta sau ca piatra, ci e ființă provăzută și cu bolduri morale, cari stau deasupra boldurilor fizice de conservare proprie.

Dacă dreptul nu aparține lumii fizice, atunci unde și cui aparține? *Lumii morale!* Omului intern, sufletului, care însuși dela Dumnezeu fiind, poate să dea adăpost dreptului, venit iarăși dela Dumnezeu.

Terenul dreptului e deci *lumea morală* și în ea își are dreptul cercul său de mișcare și de activitate. Aci găsim ființa dreptului.

Moralitatea e o noțiune opusă naturii, pentru că moralitatea și natura stau în contrast. E lucru natural (aparținător naturii) se umblă desbrăcat pe stradă, dar nu e lucru moral.

Pe când natura e legalitatea întâmplărilor, așa cum se nasc ele, moralitatea e forma de viață și de existență pe seama lucrurilor aflătoare în natură. Pentru a le da o definiție și mai clară, putem zice, că moralitatea cuprinde în sine întreaga viață a *spiritului*, pe când natura ține în posesiune viața *corpului fizic*.

Moralitatea are deci misiunea, se aducă în consonanță acțiunile omului cu moravurile dominante, cari se referă la formele vieții spirituale, adică la viața personală, publică, bisericăscă, socială, științifică, artistică etc., a popoarelor și a o-

menimei, și de aceea moralității e supusă și viața de stat, căci există și o așa numită *moralitate publică*.

Moravurile nu sunt forme de viață pentru omul singuratic, pentru individ, ci pentru complexul, pentru totalitatea la care aparține individul; va să zică pentru popor, pentru asociație, pentru oraș, pentru seminție, pentru țară. Dar formele acestea de viață sunt isvorâte din *voința liberă*, pentru că moralitatea se mișcă pe teren cu desăvârșire liber, pe când în natură toate se întâmplă după legi devenite constringente prin faptul, că sunt ne-schimbăcioase. Moralitatea e însă schimbăcioasă, fiindcă are teren liber de mișcare. Plantele de ex. cresc și astăzi tot așa ca pe vremea lui Moise, dar moravurile nu mai sunt aceleași. Și cu moralitatea împreună, care e efluxul moravurilor, a suferit schimbări și a trecut prin formațiuni și *dreptul*, aparținător lumii morale. La diferite popoare, în diferite epoci, dreptul a fost totdeauna altul.

Tot ce se face în lumea aceasta, se face sau pe cale *fizică* sau pe cale *morală*; adică prin forțele existenței proprii, sau prin forțele *etice*, întrebunțate în mod cu totul liber, în urma voinței libere.

(Va urma).

Cărți și reviste.

Masa studenților români din Brașov, darea de seamă a IX-a, pe anul de gestiune 1906-1907, de Virgil Onișiu, director gimnazial. Din ea aflăm, că prânzul întreg gratuit l-au primit în cursul anului școlar expirat 35 elevi, ear cu plata jumătate 10. Venitele fondului au fost cor. 6713-04, și eroagațiunile cor. 5376-87. A rămas deci un prisos de cor. 1336-17 cu care sumă fondul general s'a urcat la cor. 25,124-31 și 100 lei. Mai sunt apoi fonduri speciale, cari dau la o altă suma de cor. 12,361-85 și 4800 lei. În total masa studenților români din Brașov dispune de o avere de 4900 lei și 37,486 cor., 16 fileri.

„Luceafărul” nr. 12, a apărut cu următorul sumar: Oct. Goga: Străinul (poezie), G. Murnu: Monumente antice din Roma: Capitolul astăzi, I. U. Soriciu: Târziu (poezie), I. Ciocărlan: Inimă de mamă (nuvelă), Dinu Ramură: Reîntors (poezie), I. Secula: Dintr'o călătorie, P. Dulfu: Caprele popii. Dări de seamă: Georgicele, trad. de Coșbuc; Dragoste cu toane de Goethe, trad. de St. O. Iosif; O ședință comunală de G. Stoica; Nuvele de E. Lovinescu; Salomea de Wilde, trad. de Z. Bărsan; Isprăvile lui Păcală. Bibliografie. Ilustrațiuni: Capitolul de astăzi, Statua lui Marc Aurel, Galul murind, Spinario.

Din public.†)

Mulțumită publică.

Harnicul și bunul creștin Ioan Popa din Săcel, de prezent aici în com. Tău, ca arădător al unei moșii, — și vrednică soție Elisaveta n. Rădu din Luduș, au dăruit pentru sf. noastră biserică 3 candelă înaintea frontariului, iar una în altariu, deasupra prestolului, bronzate de Nickel, cu prețul de 61 cor. 60 fil, precum și un sfeșnic pentru 2 lumini arg. de China cu 28 cor.

Todor Drăghiuș, Stefan și Ioan Drac, Simion Cotor și Traian Brotea emigrați la America au comandat dela librăria Arhidiecezană tot pentru sf. noastră biserică un potir și disc arg. de China de tot aurite cu 40 cor.

Subsemnatul mă sânt prea plăcut îndemnat a le aduce acestor dăruitori cu inimă nobilă, și pe aceasta cale cea mai ferbinte mulțumită, rugând pe Dumnezeu să trimită binecuvântarea sa peste dânsii căci „au priceput să prețuiască podoaba casei Lui”, răsplătindu-le însuși și înmii.

Tău, la 20 Iunie v. 1907. *Patriciu Marcu*, paroh prez. com. par.

Poșta redacției.

Dnii Petru Bura în S.-Maria. Nu mai are nici un rest publicarea, după ce acum aveți în revista „Vatra școlară” organul de publicitate, cerut în lucrarea trimisă.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta Redacțiunea nu primește răspunderea.

Nr. 6244 Școl.

1-3

Concurs.

Din fundațiunea Nicolau Vlad este vacant un stipendiu de șase sute (600) coroane pentru conferirea căruia se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dela concurenți se cere să fie Români greco-orientali din arhidieceza Transilvaniei și studenți cu calculul general Bun.

Cereri să fie înaintate la Consistorul greco-oriental român din Sibiu, înzestrate cu următoarele documente în original:

1. Carte de botez.
2. Testimoniu școlar din anul 1906/7.
3. Testimoniu de paupertate.
4. Alte eventuale acte recomandatoare.

Cereri intrate după termen nu se vor lua în considerare.

Sibiu, 11 Iunie 1907.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 5587 Plen.

[170] 2-3

CONCURS

Din fundațiunea fericitului Dr. Avram Mihail, prin aceasta se publică concurs pentru stipendii și ajutoare pe anul școlar 1907-1908 cu termen de 30 zile dela prima publicare și anume:

1. Un stipendiu de 300 coroane pentru elevii români dela școlile comerciale.

2. Două stipendii de câte 200 coroane pentru școlari români dela școlile medii, (gimnaziu, reale).

3. Șase ajutoare de câte 100 cor. pentru ascultători dela școala agronomică nou înființată în Sibiu.

Dela concurenții de sub 1 și 2 se recere atestat de cotez, atestatul școlar de pe anul din urmă cu calcul bun și purtare exemplară.

Preferenți vor fi rudeniile fondatorului și eventual tineri din comuna Balomir.

Concurenții la ajutoarele de sub 3, să producă pe lângă atestat de botez, cel puțin atestat că au absolvat cele 4 clase elementare cu calcul bun, că au implinit 14 ani, să dea declarație că rămân în Institut cel puțin un an de zile.

Petițiunile, cari vor intra după termen nu se vor considera.

Sibiu, 4/17 Iunie 1907.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 376-1907

[177] 1-3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a Chendremal din protopresbiteratul Ungurașului, conform rezoluției Preavenatului Consistor arhidiecezan din 10 Aprilie a. c. Nr. 3873 Bis. se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B, pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne rugărilor de concurs instruite conform normelor din vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termenul deschis și au a se prezenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sâmbătoare în biserică, spre a a cânta, cuvânta și eventual a celebra serviciul divin.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Ungurașului, în conțelegere cu comitetul parohial.

Fizeș-Sânpetru, 17/30 Iunie 1907.

Pavel Roșca
protopresbiter.

Nr. 166-1907

[168] 3-3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresți vacante dela școlile comunelor bisericesti din protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs cu termenul 15 Iulie 1907.

1. Arada, 2. Certege, 3. Gârda-de-jos, 4. Lăzești, 5. Neagra-de-jos, 6. Peleş, 7. Poiana cu Valea-verde, 8. Ponorol (postul II învăț.), 9. Sohodol, 10. Vidra-de-jos, și 11. Vidra-medie (postul II învăț.)

Aceste posturi sunt dotate cu salarii de câte 600 coroane din casele bisericesti (prin repartiție), locuințe și grădini.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi să trimită, în termenul curent, rugărilor lor concursuale cu documentele recerute de legile în vigoare la subscrisul oficiu și să se exprime față de cuincuenii.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Câmpeni, 15 Iunie 1907.

Romul Furdul
protopresbiter.

Nr. 301/1907 prot.

[155] 3-3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătoresți din comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Cerghidul-mare, salar de 600 cor. și anume: 550 cor. din repartiție, iar 50 cor. din venitul cantoral, cuartir și grădină.

2. Erdősangeorgiu, salar de 600 cor. din repartiție, cuartir liber în edificiul școlii și folosirea grădinei.

3. Gernesig, salar anual de 600 cor. și anume: 550 cor. din repartiție, iar 50 cor. din venitul cantoral, cuartir și grădină.

4. Icelandul-mare, salar anual de 600 cor. și anume: 400 cor. din repartiție și usufructul a lor 12 jugăre de pământ comasat în preț de 200 cor., cuartir și grădină.

5. Petea-de-Câmpie cu salar anual de 600 cor. și anume: 172 cor. interesele unei obligațiuni de stat; 188 cor. din repartiție, și usufructul a lor 12 jugăre de pământ în preț de 240 cor., cuartir și grădină.

Învățătorul ales este dator a ocupa și postul de cantor pe lângă venitele stolare îndatinate.

Cuincuenalele se vor computa dela instruirea definitivă și serviciu nefotrterupt în comuna respectivă.

Reflectanții la vre-unul din aceste posturi vor avea a se prezenta în comună în zi de Duminecă ori sâmbătoare spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic.

Cel instituit va avea să țină școală de repetiție și să cânte în Dumineci și sâmbători cu elevii la sfânta liturgie, iar în comuna Cerghid și Gernesig a face și serviciul de cantor.

Concurenții au să aștearnă rugărilor instruite conform normelor în vigoare în termenul sus indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral și cari pe lângă plata din concurs ar mai face pretensiuni și la cuincuenale după anii serviți în alte comune, au să-și expună acele pretensiuni în petițiunile lor de concurs, pentru ca comunele să se știe orienta la alegere.

M.-Oșorheiu, la 9/22 Iunie 1907.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Murăș-Oșorheului în conțelegere cu comitetele parohiale.

Stefan Rusu
protopresbiter.

Nr. 286-1907

[164] 3-3

Concurs

Prin aceasta se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român“ pentru ocuparea posturilor de învățători dela școlile confesionale gr. or. din următoarele comune:

1. Curtișul-mic, salar de 600 cor., 200 cor. din repartiție dela popor, 100 cor. din fondul școlar eparhial, 300 cor. din ajutor dela stat.

2. Fănațe, salar de 600 cor., dela popor 300 cor. din repartiție, iar 300 cor. din ajutor dela stat.

3. Poiana porcului, salar de 600 cor., dela popor 120 cor. din repartiție, iar 480 cor. din ajutor dela stat.

4. Trestia, salar de 600 cor., dela popor 230 cor. din repartiție, iar 370 cor. din ajutor dela stat.

5. Văleni, salar de 600 cor., dela popor 300 cor. din repartiție, iar 300 cor. din ajutor sperativ dela stat.

6. Vima-mare, salar de 600 cor., dela popor 140 cor. din repartiție, iar 460 cor. din ajutor dela stat.

7. Vima-mică, salar 600 cor., dela popor 40 cor. din repartiție, iar 520 cor. din ajutor dela stat.

În toate comunele învățătorii vor avea cuartir liber în edificiul școlii, lemnele de lipsă pentru încălzitul salei de învățământ și a locuinței învățătoresți, precum și folosirea grădinei școlare.

Doritorii de a ocupa aceste posturi să-și trimită concursule cu documentele recerute la oficiul protopresbiteral gr. or. al „Cetății-de-piatră“ în Lăpușul-unguresc (Maghar-Lăpos) în termenul deschis, având până la acel termen a se prezenta în vre-o Duminecă ori sâmbătoare la biserică pentru a cânta și a face cunoștință cu poporul.

Aleșii vor avea a instrua pe copii în cântările bisericesti; a-i conduce în Dumineci și sâmbători la biserică și aici a cânta cu ei în decursul sfinteii liturgii.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului „Cetatea-de-piatră“, în conțelegere cu respectivele comitete parohiale.

Magyar-Lăpos, 6 Iunie 1907.

Vasile Duma
protopresbiter.

O firmă locală foarte activă caută imediat un **bărbat inteligent**, capabil de cauciune, care are să iee în primire sume mici dela oameni privați. Aceluia îi este dată ocaziunea de a-și întemeia o existență sigură și profitabilă și a-și urca câștigul prin vânzarea unui articol trebuincios introdus cu bune rezultate. Se reflectează numai la un om harnic și solid, care reflectează la un post permanent.

Doritorii de a ocupa acest post, cu bună recomandare să-și trimită adresa cu indicarea activității de până acum în scris la:

Administrația
„Telegrafului Român“.

[176] 1-3

Nr. 260-1907

[160] 3-3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa a III-a din Bărăști cu filiile Dumești și Lungsoara, protopresbiteratul Iliei, pe baza ordinului consistorial dtto 29 Maiu a. c. Nr. 5938 Bis., prin aceasta se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B, pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Concurenții au a-și înainta suplicele instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu în termenul deschis, și până inclusive 8 zile înainte de sinodul parohial electoral se pot înfățișa înaintea alegătorilor pentru a cânta respective a oficia și cuvânta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Iliei, în conțelegere cu comitetul parohial concert.

Ilia, la 9 Iunie 1907.

George Oprea
protopresbiter.

Nr. 101-1907

[166] 3-3

Concurs.

Se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“, pentru următoarele posturi vacante de învățători din tractul Hațegului:

1. Luncani, 2. Petrila-Brad, 3. Petrila-Gărgani, 4. Petroșeni, 5. Sânta Măria de peatră, 6. Valea Sângeorgiu-Grid.

Emolumentele la fiecare post sunt: salar de 600 cor. cuartir și lemne de foc.

Concurenții să-și trimită cererile cu documentele necesarii conform legii subsemnatului oficiu protopresbiteral și să se prezinte în vre-o Duminecă sau sâmbătoare în parohie spre a-i cunoaște alegătorii.

Hațeg, în 16 Iunie 1907.

În conțelegere cu comitetele parohiale.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Nr. 254-1907 of. pprsb.

[165] 3-3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de paroh în parohiile de clasa a II-a Ciceu-Corabie și Gălgău prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile, computat dela prima aparițiune a acestui concurs în ziarul „Telegr. Român“.

Emolumentele împreunate cu fiecare din aceste două posturi de paroh, sunt cele fasonate în coala B, pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Concurenții au a-și așterne rugărilor, instruite conform normelor în vigoare în termenul deschis, statorit mai sus, la subsem-

natul oficiu protopresbiteral și a se prezenta în timpul și după modul provăzut în regulamentul parohial la biserică din parohie în vre-o Duminecă ori sâmbătoare pentru a cânta și predica și respective a celebra.

Deș, 14 Iunie 1907.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Deș.

Teodor Herman
protopresbiter.

Nr. 266-1907

[159] 3-3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa a III-a din Glodgilești, protopresbiteratul Iliei, pe baza ordinului consistorial dtto 8 Maiu a. c. Nr. 4306 Bis., prin aceasta se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B, pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Concurenții au a-și înainta suplicele instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu în termenul deschis, și până inclusive 8 zile înainte de sinodul parohial electoral se pot înfățișa înaintea alegătorilor pentru a cânta, resp. a oficia și cuvânta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Iliei, în conțelegere cu comitetul parohial concert.

Ilia, la 9 Iunie 1907.

George Oprea
protopresbiter.

Ad. Nr. 621-1907.

[173] 2-3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa a III-a Berivo-i-mari, din protopresbiteratul Făgăraș, pe baza ordinului consistorial arhidiecezan dtto 8 Maiu a. a. Nr. 8625 din 1905 Bis., se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B, pentru întregirea venitelor parohiale dela stat.

Doritorii de a ocupa postul acesta de paroh, vor înainta în termenul arătat, rugărilor de concurs instruite conform statutului organic și regulamentului parohial în vigoare. Se pot prezenta înaintea alegătorilor spre a cânta respective a celebra și cuvânta.

În conțelegere cu comitetul parohial concert.

Făgăraș, 18 Iunie 1907.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgărașului.

Nicolae Borzea
protopresbiter.

Nr. 321-1907

[169] 3-3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătoresți din comunele mai jos însemnate, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Brăznic, salar 600 cor. din repartiție, cuartir și grădină.

2. Lăsău, salar 600 cor. din repartiție, cuartir și lemne.

3. Bătrâna, salar 600 cor. din repartiție, cuartir și lemne.

4. Baștea-Holdea-Coșești, salar 600 cor. din repartiție, cuartir și lemne de foc. Acest post este pentru învățător ambulant.

Învățătorul ales este dator a face și serviciul de cantor, pe lângă venitele stolare îndatinate, și să țină școală de repetiție.

Concurenții au să aștearnă rugărilor instruite conform normelor în vigoare, în termenul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dobra (Hunyad m.), 17/30 Iunie 1907.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al Dobrei, în conțelegere cu comitetele parohiale.

Ioșif Morariu
protopresbiter.**Cruce sau stea dublă electro-magnetică**

Patent

Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

Nu e mijloc secret!

vindecă și inviorează

Deosebită atențiune e a se aparat vindecă bóle

pe lângă garanție.

da împrejurării, că acest vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, tăuturi de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poștei de mâncare, răceală la mâni și picioare, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor boale cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — În cancelaria mea s' află atestate încurse din toate părțile lumii cari prefuesc cu mulțămire invențiunea mea și oricine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde orice încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“ deoarece „Ciasul-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oincios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Prețul aparatului mare e cor. 8—

Prețul aparatului mic e cor. 6—

folosibil la morburii cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă. 11 1

Eспедиție din centru și locul de vânzare pentru țără și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta,

V/27, strada Vadász 34 colțul.